

17 Μαΐου 2025

Ο νεομάρτυς Νικόλαος εκ Μετσόβου

/ [Συναξαριακές Μορφές](#)

α) «Ούτος ο του Χριστού αθλητής είχε Πατρίδα το Μέτσοβο, το κατά την Ήπειρον της Ελλάδος ευρισκόμενον. Γεννηθείς δε από γονείς ευσεβείς, ώντας ακόμη νέος ανεχώρησεν εις τα Τρίκκαλα, και εκεί εσυμφώνησεν με έναν ψωμάν, και του εδούλευε με μισθόν. Μετά δε χρόνον πολύν, μερικοί Αγαρηνοί άλλο με απάτην, και υποσχέσεις, και άλλο με φοβερισμούς και συκοφαντίας, τον έκαμαν και ηρνήθη, φευ! τον Χριστόν. Εις εαυτόν δε ελθών, έφυγε, και επήγε εις την πατρίδα του, και απέρνα πάλιν χριστιανικήν ζωήν». Έτσι αρχίζει το Συναξάρι του νεομάρτυρα Νικολάου που συντάχθηκε από τον Νικόλαο Κύρκο-Τζαρτζούλη «αιτήσει του φιλοχρίστου λαού» και περιλαμβάνεται στο Νέον Μαρτυρολόγιον του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου.

β) Στο παραπάνω κείμενο με λιτό, απλό και κατανοητό τρόπο δίνονται βασικές πληροφορίες για τον νεομάρτυρα. Αναφέρεται καταρχήν ο τόπος καταγωγής του και προσδιορίζεται η «γήινη πατρίδα του», που ήταν το Μέτσοβο. Κάποιοι αυτοκράτορες του Βυζαντίου καθώς και ορισμένοι εκ των σουλτάνων είχαν παραχωρήσει προνόμια στην περιοχή αυτή, προκειμένου να εξασφαλίζουν τη συνεργασία των κατοίκων στον έλεγχο της ορεινήςδιάβασης της Κατάρας, μέσω της οποίας συνδεόταν η Ήπειρος με τη Θεσσαλία και τη Δυτική Μακεδονία. Το Μέτσοβο, χάρη στο ιδιαίτερο αυτό προνομιακό καθεστώς, σημείωσε σημαντική πρόοδο την εποχή της τουρκοκρατίας στο εμπόριο, τις εξαγωγές προϊόντων και την πνευματική ζωή.

γ) Η δεύτερη σημαντική πληροφορία που δίνεται για τον νεομάρτυρα Νικόλαο εκτός από τον τόπο γεννήσεώς του είναι ότι είχε ευσεβείς γονείς. Το γονεϊκό πρότυπο παίζει σπουδαίο ρόλο στην ομαλή κοινωνικοποίηση αλλά και την κατά Χριστόν αγωγή των παιδιών. Ο Νικόλαος προφανώς βαπτίστηκε και από την οικογένειά του διδάχθηκε «εκ βρέφους τα ιερά γράμματα» (βλ. Β' Τιμ. 3,15). Στην πορεία όμως, εργαζόμενος στα Τρίκαλα μακριά από αυτή, φαίνεται ότι για διάφορους λόγους εξισλαμίσθηκε, με αποτέλεσμα να αδρανοποιηθεί η χάρη του αγίου βαπτίσματος και η δωρεά του χρίσματος. Ως λόγοι άρνησης της χριστιανικής πίστης αναφέρονται η απάτη, οι φοβερισμοί, οι υποσχέσεις και οι συκοφαντίες εκ μέρους των αγαρηνών.

δ) Όμως η επιστροφή του στο Μέτσοβο και στην οικογενειακή εστία, καθώς και η ανάμνηση των παιδικών του εμπειριών στον χώρο της εκκλησίας έκαναν τον νεαρό Νικόλαο να έλθει «εις εαυτόν». Όπως ο άσωτος υιός (βλ. Λουκ. 15,11-32), ο οποίος μετανόησε και συντετριμμένος επέστρεψε στον πατρικό οίκο, έτσι και ο Νικόλαος μετανόησε βαθιά και ζούσε πλέον ως χριστιανός. Στο Συναξάρι δεν αναφέρεται κάτι για τον τρόπο επιστροφής του στην εκκλησία, αλλά περιγράφεται η συζήτηση με τον πνευματικό του, όταν πλέον αποφάσισε να ομολογήσει δημοσίως την πίστη του στον Χριστό.

ε) Ο πνευματικός αρχικά «τον εμπόδισε και τον εσυμβούλευε να αφεθή από τον

σκοπόν αυτόν, διά να μην τύχη και δεν δυνηθή να υποφέρη τα βάσανα του Μαρτυρίου, και πέσει πάλιν εις δευτέραν άρνησιν. Αλλ' αυτός ο ευλογημένος έστεκεν στερεός εις την γνώμην του, και έλεγεν, ότι έχει βεβαίως τας ελπίδας του εις τον Κύριον, πως θέλει τον δυναμώσει να υποφέρη γενναίως όλας τας παιδείας, οπού του κάμουν διά την αγάπην του, και να μείνη ασάλευτος εις την πίστιν αυτού». Στη συνέχεια, βλέποντας ο πνευματικός «την ζέσιν και την προθυμίαν οπού είχεν εις το Μαρτύριον, στηρίξας αυτόν με νουθεσίας πολλές και ευχάς τον απέλυσεν».

στ) Ο Νικόλαος αποφασισμένος πήγε στα Τρίκαλα και ομολόγησε δημοσίως ότι χριστιανός γεννήθηκε και χριστιανός θέλει να πεθάνει. Εκεί υπέμεινε γενναίως και με χαρά τους ξυλοδαρμούς, τη φυλακή, την πείνα, τη δίψα και τα βάσανα. Τέλος «χαίρων και δοξολογών τον Θεόν παρέδωκε το πνεύμα αυτού» καιγόμενος πάνω στη φωτιά που άναψαν οι διώκτες του στην αγορά των Τρικάλων στις 17 Μαΐου 1617. Η «Πάντιμος Κάρα» του νεομάρτυρα αγοράσθηκε από κάποιον κεραμοποιό και κρύφτηκε στον τοίχο του σπιτιού του. Μετά τον θάνατο του κεραμοποιού, η κάρα αποκαλύφθηκε με θαυμαστό τρόπο από εκείνον που αγόρασε το σπίτι και δόθηκε στη Μονή Βαρλαάμ των Μετεώρων. Εκεί φυλάσσεται μέχρι σήμερα, τιμάται από όλους τους κατοίκους της περιοχής και ενεργεί πολλά θαύματα.

ζ) Στη διάρκεια της πολύχρονης αιχμαλωσίας στους Τούρκους αναδείχθηκαν πολλοί νεομάρτυρες, οι οποίοι στήριξαν το γένος ενισχύοντας τη χριστιανική πίστη, αναχαίτισαν τους ομαδικούς εξισλαμισμούς και αποτέλεσαν το πιο δημιουργικό αντιστασιακό κίνημα. Ο Μιχαήλ Τρίτος, κοσμήτορας της Θεολογικής σχολής του ΑΠΘ, συντοπίτης και βιογράφος του νεομάρτυρα Νικολάου, γράφει: «Εκείνο που θαυμάζει κανείς στην περίπτωση των νεομαρτύρων είναι το θάρρος, η καρτερία και η γενικότερη χαροποιός διάθεση, με την οποία αντιμετωπίζουν το μαρτύριο. Η αφοβία μπροστά στον θάνατο είναι αποτέλεσμα της θερμής πίστεως στην Ανάσταση του Χριστού. Οι νεομάρτυρες είναι οι ώριμοι καρποί της Αναστάσεως», όπως εξάλλου και ο νεομάρτυρας Νικόλαος.